బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాట్లు

ఆంధ్రలో స్వాధీనం చేసుకున్న భూభాగాలలో ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ తన స్థానాన్ని సుస్థిరం చేసుకోవడానికి దాదాపు యాభై నుండి అరవై సంవత్సరాలు పట్టింది. కోస్తా జిల్లాల్లో స్థానిక జమీందార్ల నుంచి తీవ్ర వ్యతిరేకతను ఎదుర్కోవలసి వచ్చింది. రాయలసీమ ప్రాంతంలో బ్రిటీష్ పాలనకు పోలీగార్లు గట్టి ప్రతిఘటన అందించారు.

గంజాం జిల్లాలో, ఈస్టిండియా కంపెనీకి ఘుమ్సూర్ ఆద్ పర్లాకిమీడి జమియాదార్ల నుండి తీవ్ర ప్రతిఘటన ఎదురైంది. ఈ ప్రాంతాలు ఇప్పుడు ఒరిస్సా రాష్ట్రంలో ఉన్నాయి.

వైజాగ్ జిల్లాలో కంపెనీ పాలనకు అత్యంత భయంకరమైన వ్యతిరేకత ఆ ప్రాంతంలోని అతిపెద్ద జమీందూర్ అయిన విజయనగరం రాజా నుండి వచ్చింది. ఆనంద గజపతి రాజు తర్వాత విజయరామరాజు 1760-1794 వరకు పాలించారు. అతని సవతి సోదరుడు సీతారామ రాజు అతనికి దివాన్‌గా వ్యవహరించాడు. సీతారామ రాజు అత్యంత చిత్తశుద్ధి లేనివాడు మరియు అతని పరిపాలన చాలా ప్రజాదరణ పొందలేదు. 1784లో అతను దివాన్‌షిప్ నుండి తొలగించబడ్డాడు, కానీ అతను మద్రాసు వెళ్లి, లంచం ద్వారా గవర్నర్ మరియు కౌన్సిల్ సభ్యుల అనుగ్రహాన్ని పొందాడు మరియు రాజా ఇష్టానికి విరుద్ధంగా తనను తాను తిరిగి నియమించుకున్నాడు. అయితే కంపెనీ డైరెక్టర్లు రాజాకు అనుకూలంగా జోక్యం చేసుకుని దివాన్‌ను తొలగించారు.

జమీందార్ల తిరుగుబాట్లలో, కొన్ని 'ఫితూరీలు' లేదా గిరిజన ప్రజల విస్ఫోటనాలు ఉన్నాయి. వైజాగ్ జిల్లా గులుగొండ గిరిజనులు కంపెనీకి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేశారు. 1845-1848 వరకు మూడు సంవత్సరాలు వారు పరిపాలనను వేధించారు. చివరికి వారు 1848లో తమ నాయకుడు చిన భూపతికి సాధారణ క్షమాభిక్ష మరియు భత్యం మంజూరు చేసే వాగ్దానంపై తమ ఆయుధాలను వదులుకున్నారు. 1857-58 సమయంలో మరొక 'ఫితూరి' విరుచుకుపడింది, కానీ అది సులభంగా అణిచివేయబడింది. ఇతర కోస్తా జిల్లాలలో కూడా స్థానిక జర్నిందార్లచే అదే తిరుగుబాట్లు జరిగాయి, కానీ అవి సులభంగా అణచివేయబడ్డాయి. రాజులు, జమీందార్లు మరియు పోలీగార్ల తిరుగుబాట్లు ఆంధ్ర ప్రాంతంలో బ్రిటిష్ పాలనకు ఇప్పటికీ ప్రతిఘటన ఉందని స్పష్టంగా చూపించాయి.

Adda247 APP

ఈస్టిండియా కంపెనీ పాలన మరియు దాని ప్రభావాలు

కంపెనీ మొదటి అర్ధభాగం లేదా పంతొమ్మిదవ శతాబ్దంలో ఆంధ్రాలో తన స్థానాన్ని సుస్థిరం చేసుకుంది. ఇది మొత్తం ప్రాంతాన్ని అనేక జిల్లాలుగా విభజించడం ద్వారా పరిపాలనను పునర్వ్యవస్థీకరించింది మరియు వాటిపై కలెక్టర్లను నియమించింది

జిల్లా పాలనా యంత్రాంగానికి అధిపతిగా ఉన్న కలెక్టర్ యొక్క ప్రధాన విధి రెవెన్యూ విధి. తీరప్రాంతాన్ని గంజాం, విశాఖపట్నం, గోదావరి, కృష్ణా మరియు నెల్లూరు ఐదు కలెక్టరేట్‌లుగా విభజించారు.

1800లో నిజాం ఈస్టిండియా కంపెనీకి అప్పగించిన రాయలసీమ ప్రాంతం అనాథపూర్‌ను ప్రధాన కేంద్రంగా ఒకే కలెక్టరేట్‌గా ఏర్పాటు చేసింది. థామస్ మున్రో 1800 అక్టోబర్ 24న ప్రధాన కలెక్టర్‌గా నియమితులయ్యారు.

Andhra under the East India Company

1808లో, ఈ ప్రాంతం బళ్లారి మరియు కడప అనే రెండు కలెక్టరేట్‌లుగా విభజించబడింది. కర్నూలు, అనంతపురం మరియు చిత్తూరులు వరుసగా 1858, 1882 మరియు 19 11లో ప్రత్యేక జిల్లాలుగా ఏర్పడ్డాయి.

ఆదాయం

లండన్‌లోని ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ డైరెక్టర్లు కొత్తగా స్వాధీనం చేసుకున్న ప్రాంతాల నుండి గరిష్ట ఆదాయాన్ని పొందాలని కోరుకున్నారు. దీంతో అధిక పన్నులు విధించారు. కంపెనీ రెండు ప్రధాన రకాల ఆదాయ వ్యవస్థను ప్రవేశపెట్టింది. అవి, జమీందారీ మరియు రైత్వారీ.

జమీందార్ల నుండి కంపెనీ 'పెష్కుష్' అని పిలువబడే ఆదాయాన్ని సేకరించింది. 'పెష్కుష్' అధిక రేట్లు అనేక జమీందార్లను నాశనం చేశాయి. రాయలసీమ ప్రాంతంలో రైత్వారీ భూసేకరణ విధానం ప్రవేశపెట్టబడింది. ఈ విధానంలో, భూమిని కలిగి ఉన్న రైతు నుండి నేరుగా ఆదాయాన్ని సేకరించారు.

నీటిపారుదల

నీటిపారుదలపై కంపెనీ దృష్టి పెట్టలేదు. ట్యాంకులు, కాలువలు సక్రమంగా నిర్వహించలేదు. కంపెనీ చేపట్టిన ఏకైక ముఖ్యమైన నీటిపారుదల పనులు 1847 మరియు 1853లో గోదావరి మరియు కృష్ణా నదులపై ఎత్తిపోతల నిర్మాణం. మిగిలిన ఆంధ్రాలో ఎలాంటి నీటిపారుదల పనులు చేపట్టలేదు. కంపెనీ పాలనలో ఆంధ్ర తీవ్ర కరువుతో బాధపడటంలో ఆశ్చర్యం లేదు. 1805 నుండి 1807 వరకు ఆంధ్ర ప్రాంతం మొత్తం తీవ్రమైన కరువులో చిక్కుకుంది, దీని ఫలితంగా కొన్ని గ్రామాలు నిర్మూలించబడ్డాయి.

హస్తకళలు

వ్యవసాయం క్షీణించడంతో పాటు పెద్ద సంఖ్యలో వ్యవసాయేతర తరగతులకు జీవనోపాధిని అందించే హస్తకళలు క్షీణించాయి. వ్యవసాయం తర్వాత పెద్ద సంఖ్యలో ప్రజలకు వస్త్ర పరిశ్రమ వృత్తిని అందించింది. పరిశ్రమను ఇంటి పక్కనే నడిపించారు. 'గోషా'ను చూసే స్త్రీలు కూడా అందులో పాల్గొనవచ్చు.

వస్త్ర పరిశ్రమ చాలా నష్టపోయింది. గతంలో, బెర్హాంపూర్‌లోని పట్టుచీరలు, శ్రీకాకుళంలోని ముస్లిన్‌లు, మచిలీపట్నంలోని చింట్జ్‌స్ మరియు నెల్లూరులోని 'రోమాల్' ఐరోపాలో సిద్ధంగా మార్కెట్‌ను కలిగి ఉన్నాయి. అవి 17వ మరియు 18వ శతాబ్దాల ద్వితీయార్థంలో ఎగుమతి కోసం ఈస్టిండియా కంపెనీ కొనుగోలు చేసిన ప్రధాన వస్తువులు.

సిల్క్ ఫ్యాబ్రిక్స్

బెర్హంపూర్, పెద్దాపురం మరియు ధర్మవరం ఆంధ్రాలోని కొన్ని ముఖ్యమైన పట్టు నేత కేంద్రాలు.

పట్టువస్త్రాలు విలాస వస్తువులుగా ఉపయోగించబడ్డాయి మరియు ధనవంతుల మధ్య చాలా డిమాండ్ ఉంది. పోర్చుగీస్ వారు ఐరోపాలో భారతీయ పట్టు వస్తువులను పంపిణీ చేశారు. ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ కొన్ని రకాల పట్టు వస్త్రాలను కూడా ఎగుమతి చేసింది. 19వ శతాబ్దం మధ్య నాటికి పరిశ్రమ క్షీణించడం ప్రారంభమైంది.

కార్పెట్ మేకింగ్

ఏలూరు యొక్క తివాచీలు మరియు రంగుల రగ్గులు మరియు దుప్పట్లు అంతర్జాతీయ మార్కెట్‌లో కర్నూలుకు మంచి పేరుంది. ఏలూరులో, ఆంధ్ర ముస్లిం పాలనలోకి వచ్చినప్పుడు పర్షియా నుండి వలస వచ్చిన వారిచే క్రాఫ్ట్ అభివృద్ధి చేయబడింది.

కృష్ణా, గోదావరి జిల్లాలకు చెందిన స్వదేశీ గొర్రెల ఉన్నిని వాటి ఉత్పత్తిలో ఉపయోగించారు. 'ఫరీష్ఖానీ' మరియు 'అషుంఖానీ' అనే రెండు ప్రసిద్ధ డిజైన్‌లు. ఇతర ముఖ్యమైన రకాలు 'బుల్‌బందీ', 'నబాష్ఖానీ' మరియు 'గోపాలరావుఖానీ'.

రాయలసీమలో కర్నూలుతో పాటు ఆదోని, బళ్లారిలో పరిశ్రమ అభివృద్ధి చెందింది. పెద్ద సంఖ్యలో ప్రజలకు జీవనోపాధిని అందించిన పరిశ్రమలు మరియు హస్తకళలు క్షీణించడమే కాకుండా, కంపెనీ పాలన అసమర్థంగా మరియు అవినీతిగా ఉన్నందున ప్రజలకు చాలా కష్టాలను తెచ్చిపెట్టింది.

విద్యారంగం

Andhra under the East India Company

విద్యారంగంలో ఆంధ్ర చాలా నిర్లక్ష్యానికి గురైంది. 1813లో మాత్రమే కంపెనీ విద్య కోసం ఒక లక్ష రూపాయల స్వల్ప మొత్తాన్ని అందించింది, కాని ప్రభుత్వం ఉన్నత విద్యను అందించడానికి ఎటువంటి చర్యలు తీసుకోలేదు. మున్రో మద్రాసు గవర్నర్ అయినప్పుడు, ప్రెసిడెన్సీ మొత్తంలో 40 కలెక్టరేట్ పాఠశాలలు మరియు 300 తహశీల్దారీ పాఠశాలలను ఏర్పాటు చేయాలని ప్రతిపాదించాడు.

1841లో మద్రాసులో సెంట్రల్ కాలేజియేట్ సంస్థ స్థాపించబడింది. మద్రాసు ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన ఏకైక విద్యాసంస్థ ఇది

కంపెనీ పరిపాలన చాలా ఇబ్బందికరంగా మారింది, ఫిబ్రవరి 26, 1852 న, మద్రాసు ప్రజలు తమను తాము మద్రాసు స్థానిక సంఘం అని పిలిచే ఒక సంఘంగా ఏర్పాటు చేసుకున్నారు మరియు వారి ఫిర్యాదుల పరిష్కారం కోసం ప్రభుత్వానికి వినతిపత్రం సమర్పించారు. పాలనాపరమైన లోపాలను సరిదిద్దడానికి గవర్నర్ కౌన్సిల్‌లో సమాన సంఖ్య-ఆరు లేదా ఏడుగురు అధికారులను కలిగి ఉండాలని వారు సూచించారు. కార్యనిర్వాహక మండలికి భిన్నంగా శాసన మండలిని ఏర్పాటు చేయాలని కూడా వారు సూచించారు. గవర్నర్ మరియు ఇతర ప్రభుత్వ ఉన్నతాధికారుల జీతాలు తగ్గించడం మరియు స్థానికులను సర్వీసుల్లో నియమించడం వంటివి పిటిషన్‌లో చేసిన ఇతర సూచనలు. అలాగే I.C.S రద్దు చేయాలని డిమాండ్ చేసింది.

కంపెనీ పాలన వల్ల ఆంధ్రాకు లభించిన ఏకైక ప్రయోజనం ఏమిటంటే, యుద్ధాల వల్ల కలిగే ఆటంకాలు లేని రాష్ట్రం. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే, కంపెనీ పాలన వల్ల ప్రజల పేదరికం, కార్పొరేట్ జీవితానికి అంతరాయం మరియు సాధారణ పరిస్థితులు క్షీణించాయి.

మరింత చదవండి	
తాజా ఉద్యోగ ప్రకటనలు	ఇక్కడ క్లిక్ చేయండి
ఉచిత స్టడీ మెటీరియల్ (APPSC, TSPSC)	ఇక్కడ క్లిక్ చేయండి
ఉచిత మాక్ టెస్టులు	ఇక్కడ క్లిక్ చేయండి
Adda247 తెలుగు APP	ఇక్కడ క్లిక్ చేయండి

Adda247 తెలుగు Youtube Official Channel	ఇక్కడ క్లిక్ చేయండి